

20. jun. 1845

FAKTA

Dato:
20. jun. 1845

Sidetal:
Dagbog E, side 48-53

Dagbogens placering:
Den kgl. Kobberstiksamling, inv.nr.
KKS19996

Trykt udgave:
Bjarne Jørnæs (red.): Johan Thomas
Lundbye. Rejsedagbøger 1845-1846,
Statens Museum for Kunst 1976, s.
46-49; Jesper Svenningsen (red.):
Seks år af et liv. Johan Thomas
Lundbye – Dagbøger om tro, skæbne,
kunst og kærlighed, København 2018,
s. 295-298

TRANSSKRIFTION

Fredag 20 Juny. – Frankfurt.

I gaar paa en af Stationerne ved Jernbanen var det snurrigt at høre, Drengene gaae om til alle Vogne og med den monotoneste Stemme af Verden at spørge: was't gefällig? was't gefällig?

Den Deel af Staden nærmest om Domkirken er meget alderdommelig med mange høist interessante Huse. Paa flere af disse gamle Bygninger saae jeg smaae Taarne, Karnapper og en Mængde Billedværk i Steen og Træ. –

●49●

Domkirken

fik jeg ikke at see; netop som jeg var indenfor Døren, sagde man mig, at den skulde lukkes. Men den lod til at være smuk, og havde en smuk Indgang med deilige gothiske Zirater.

Der Römer

med en smuk hvælvet Forhalle, gamle Døre o s v, som i Grunden interesserede mig langt mere end Valgsalen og Kaisersalen, som for Tiden ere under Restauration. Billederne af de tydske Kaisere, som ere ganske nye, ere derfor nedtagne og stillede i en Bygning ved Siden af der Römer; men de morede mig ikke, naar jeg undtager Lessings¹ Fredrik Barbarossa og Philip af Schwaben malet af Rhetel,² Elev af Cornelius.³ Kaiser Sigismund af Volz⁴ var uhyre routineret, men ogsaa uhyre manieret gjordt.

Stäteliche Kunstinstitut

Med et smukt Billedgalleri og en Samling af Antikker, net opstillede; heriblandt saae jeg adskillige af de mageløse Metober fra Parthenon. Desforuden er her ●50● nogle Vaser og en Deel Tegninger og Cartoner. Af Malerierne vil jeg nævne dem jeg saae helst paa i den Tid jeg var der, langtfra tilstrækkelig:

[indført i margin af side 50 med fremmed hånd: Rhotert aus Osterkappeln auf Uhlenbrock 2½ Stunde von Osnabrück auf dem Wege nach Bremen²³]

Dette er de Ting, jeg saae, og jeg finder den lille Samling overhovedet ganske nydelig, net Ophængt, belyst fra Vinduer i Loftet. –

Derfra kjørte vi ud til Kirkegaarden der er meget pæn og besaae siden en Have, som det undrede mig kunne have nogen Tiltrækning for Folk, da den var meget begroet og havde et Lysthuus med Afstøbninger af Antiker, begge Dele, hvad især Damer pleie at være bange for.

I Eftermiddag gaaer jeg atter til Mainz med Jernbanen, og er vel fomøiet med mit Besøg i den By, som siden, jeg læste Göthes: aus meinem Leben,²⁴ har bestandig havt saamegen Interesse for mig. Hans Huus fik jeg ikke at see. ●53● Men der var langtfra billigt i Frankfurt, jeg havde ved Ankomsten opsøgt et uanseeligt, men meget net Værtshuus paa Pladsen hvor Göthes Monument staaer, zum Steinberg hedder det. Jeg havde det meget godt, men maatte betale meget mere end paa det store Hotel:

Haus Holland i Mainz – der var det 2 Gylden 2 Kreuzer – og her – 2 G. 57
Kr.

en Kop Kaffe og i: Gasthaus zum Steinberg, – 6 –

hvor der er en Hane med en Stemme saa klar og høi og fiin, naar den
kalder paa Hønsene, som jeg endnu aldrig har hørt den. Den rige Baron
Rotschild²⁵ har her mange Eiendomme. Hans Moder, som skal være 96
Aar boer endnu her i Jødegaden i deres gamle Huus, hvorfra hun ikke vil
flytte, men kører endnu daglig sin Tour.

Havde jeg dog kunnet tegne nogle af de prægtige gamle Huse, jeg her har
set. De blive sjældne, og hvad faae vi istedet: luxuriøse Pragtbygninger
uden al Karakter, men det er jo Tidens Karakter: at være karakterløs.
Dem har jeg nu truffet i rigelig Mængde lige fra Hamborg af i hver By.

Billet til Jernbanen, 3die Klasse [til Mainz] – 1 Gylden

Billet til Mannheim. Dampskib 2 – 38

En Bog og to Blyanter 30
6 Gylden 11 kr.

---

¹ Karl Friederich Lessing (1808-1880), tysk landskabs- og historiemaler.

² Alfred Rethel (1816-18 59), tysk maler.

³ Peter Cornelius (1783-1867), tysk maler.

⁴ Philipp von Foltz (1805-1877), tysk maler.

⁵ Friedrich Overbeck (1789-1869), tysk maler. Maleriet er Städel Museum, inv.nr. 892.

⁶ Malerierne er Städel Museum, inv.nr. 901, 877, 870 og 882.

⁷ Friedrich Wilhelm von Schadow (1788-1862), tysk maler. Maleriet er Städel Museum, inv.nr. 895.

⁸ Carl Morgenstern (1811-1893), tysk maler.

⁹ Andreas Achenbach (1815-1910), tysk landskabs- og marinemaler. Maleriet er Städel Museum, inv.nr. 875.

¹⁰ Philipp Veit (1793-1877), tysk maler. Freskoen er nu Städel Museum, inv.nr. 1114.

¹¹ Johann Heinrich Roos (1631-1685), tysk maler.

¹² Gerbrand van den Eeckhout (1621-1674), hollandsk maler.

¹³ Karel Dujardin (1622-1678), hollandsk maler.

¹⁴ Simon van der Does (ca. 1653-1717), hollandsk maler.

¹⁵ Allart van Everdingen (1621-1675), hollandsk maler.

¹⁶ Philips Wouwerman (1619-1668), hollandsk.

¹⁷ Johann Georg Pfoor (1745-1798), tysk maler.

¹⁸ Dionijs van Dongen (1748-1819), hollandsk maler.

¹⁹ Thomas Wijck (1616-1677), hollandsk maler.

²⁰ Ludolf Backhuysen (1631-1708), hollandsk maler.

²¹ Peter Paul Rubens (1577-1640), flamsk maler.

²² Philips Koninck (1619-1688), hollandsk maler.

KILDER TIL DANSK KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

²³ Ægteparret Rhotert fra Ostercappeln nordøst for Osnabrück i Niedersachsen, som fulgte Lundbye på rejsen i dagene 12.-21. juni 1845.

²⁴ Johann Wolfgang von Goethes *Aus meinem Leben. Dichtung und Wahrheit* udkom mellem 1811 og 1831.

²⁵ Amschel May Rothschild (1773-1855) var leder af familiens bankfirma i Frankfurt am Main og søn af dynastiets grundlægger, Mayer Amschel Rothschild (1744-1812) og Guttie Rothschild, f. Schnapper (1753-1849).

Senere samme Aften

Min hilsen til Malerens Navn: Ven! Og
af et vel smukt Menneske kunne det Pa-
segaendes fik sig Oplysninger, sig i mange
skal benytte. Det er paafaldende at see
den Ligning, som herder i alle tyske Byer
med Mønstre paa nye Bygninger. Deres
altid spindlige og kiist elegante, men mang-
le dog al Saliditet i Stil. I Mainz saae
sig, at man bemærkede en smuk rød Sandsteen
som vist man tog der i Nærheden.
flede Trappen gjennem alle Etager i
flødet Klalland, hvor sig boede, var
bygget af samme Steen; det saae vel ind.
I Mainz saae sig første Gang hvidkalkede,
gammeldegs, østerriyske Soldater, der
smørrigt kontrasterede til de stive Preussere.

Fredag 20 Junij. - Frankfurt.

Myas pas er af Stationerne ved Fern
banen ved det smørrigt at hvid, Drenge
gaae en til alle Vegne og med den
monotoneste Stenme af Versen Aopning.
var 't gefällig? var 't gefällig?

den Deel af Staden nærmest en
Lambirke er meget alderdommelig
med mange kiist interessante Mønstre.
Paa flere af disse gamle Bygninger saae sig
smaa Taarne, Karmapper og en Menge
Billedværk i Steen og Træs.

Den Keiser.

fik jeg ikke at see; netop som jeg var
indensfor Døren, sagde man mig,
at den skulde lukkes. Men der led
jeg at være smukt, og havde en smukt
Indgang med delige gotiske Spinner.

Der Døren.

med en smukt smukt Forhale,
gamle Døre o. s. v., som i Grænden
interesserede mig langt mere end
Vølvsalen og Kaisersalen, som for
Tiden var under Restauration. Bil
bedene af de tydske Kaisere, som
er ganske nye, ere derfor nedtagne
og stilledes i en Bygning ved Døren
af den Døren; men de maatte mig
ikke, naar jeg indtoges Lessings
Fredrik Barbarossa og Philip af
Schwarzen mald af Hotel, Elev af
Cornelius. Kaisers Lige omind af
Vølvsalen i hvide samtineret, men
ogaa i hvide smykket gjort.

Stædliche Kunstinstitut

Med et smukt Billedgalleri og
en Samling af Antikken, net op
stilledes; heriblandt saa jeg adskillige
lige af de mageløse Metcher fra
Parthenon. Desforuden var her

nogle Vasen og en del Tegninger
og Lantener. Af Malerierne vil
jį nævne dem jį saa helst paa i den
Tid jį var der, langt fra tilstrækkelig:

Overbete: Religjøsens Trimmef;
Kunstere. Et meget sødligt Billed,
det første store, jį har set af denne
sødelige Mand. Klædt jįjjen mere
strengt og rent, i mange Fløvede
er denne himmelske Ustrøjet, som
betegner Overbet saa yndigt. Det
var bestemt et Billed, som vil blive
i min Klækornmelre.

Lessing. Klædt: Genstang. Saa sødligt
en Billed, at det rent rækker
min Mening om sin uledsøfer
ne; men det er ogsaa saa langt
over, hvad jį ellers har set derfra.

Lessing. Ezzelin III: Feenspel, to Min
ke sødligt navn; ogsaa et smukt Billed

Lessing. Landskab med en Flod, hvis
Lise, man har spore tykt ind
i Billedet. Et Fergemands tilvare,
ste et brændt Alvin; en Mand
ligger dødt, hans Vaaben ved sin Side.

Lessing. En Fjelder vander sin Brest
ved en Kilde i en dunkel Skov;
høved en heligt, aaher Plads.

Lessing havde jį ventet meget
af, og blev i den næste.

Shadow: de 5 klage og de 5 daarlige Jem
frøer. Op paa et smukt Billed.

Morgenstern. Et lille Parti af Venedig
Achenbach. Et Skibbrud, men haars

Alma: Dorff paa Vest. var mig kjæret.
Vest. Christen kommen bringer Køn

stene ind i Tydskland, fresco.
Dette Billed behagede mig alletid,

i ingen Menneske. Paa begge
Sider er allegoriske Figurer: Ita

lia og Germania, for at antyde
som Cataligew siges frenderne

for den i nyere Tid frisk blomstrer
for Kunst. Paa det ene side er

Sverrig Danmark og Norge, men
er England og Frankrig, Holland

og Belgien enten for Intet at sige,
eller alt tydsk? — de Aldre.

Paas. Flere smukke Agresthytter, men her
tegnen er et ikke godt, der paa tyder alle

de Billeder og Paedringene paa sig selv.
J. v. d. Skerret. Et smukt Mandshoved.

Den jerdin. Et smukt lille Billed med
en rød, staaende Kone og en liggende.

v. d. Paas. Billed med Faar, men de to
Billeder i sort knytt Galleri behagede mig

begge mere.
Everdingen. Et smukt Billed. Bjelkehus.
P. Wooversman. En smukt Bilde stald.

Rhotert
und Oflur
Kagenbau auf
Aflaubrock
D. H. H. H.
von Oflur
Grunder und
von Wagn
auf Lavanan.

Spore. To Billeder. Plausignestærkt
paarisket af Wevermann.

van Douper og

J. V. Dyck. To Dyrstykke, som dog alt
ere temmelig smukke for mig.

Bachlinianus. Plauspartie.

P. P. Vorkens. En opsadlet Skimmel.

Der er i alle godt tegnet, smuk
haud, en prægtig, glansfuld Farve.

P. Geminck. Et smukt, ganske fladt
Landskab, med en vidt Udsigt.

Det er de Ting, jeg saa, og jeg finder
den lille Samling over hovedet
ganske nydelig, net ophevet, be-
lyst fra Vinduen. Luftet.

Derfor hjorte er ind til Kirkegaarden
der er meget pænt og her er så
en Plaus, som det indræde mig
de have meget Tiltalning for Folk,
for der er meget beqvemt og haud
et Lyttens med Afstøbninger af
Antikken, begge Dele, hvad især de
mer pleie at være kære for.

Eftermiddag gæve jeg atter til Mainz
med Joubanew, og er vel fornøiet med
mit Besøg i den By, som siden, jeg le-
ste Goethes: aus meinem Leben, her be-
standig har været saameget Interesse
for mig. Plaus klins påt jeg ikke at see.

Men der var dengt fra billigt: Frankfort,
j holdt ved den kornsten og øgt et isanse
ligt, men meget med Veestobins paa Pladen
hvor Goethes Monument staaer, gjennem Stein
berg hedder det. J holdt det meget godt,
men maatte betale meget mere en paa det
stors Hotel: Stadt Klain Malland. Mainz -
der var det 2 Gylde Kroner - og her -
en Kap Kaffe og i: Gasthaus gjennem Steinberg,
hvor der er en Plene med en Stemme saa
klar og hoi og fin, naar man holder paa
plensene, som jeg endnu aldrig her hørte om.
Den rige Baron Netschild har her anseelige
endomme. Hans Ude, som skal være
96 Aar haer endnu her i Gode gader i dens
gamle Plens, hvorfor man ikke vil flytte,
men kjører endnu daglig sin Tour.
Hvad j dog kunnest tegne nogle af de pragt
lige gamle Plene, j her har set. De blive
spilene, og hvad paa si i stedet: Ligevis
Pragthjælpinger inden ad Karakter, men
det er jo Tidens Karakter: at de karakter
teles. Dem har j nu truffet i rigtig
Mængde lige fra Klamburg af i hore Bj.
Billet til Jernbanen, 3te Klasse ^{til Mainz.}
Billet til Mannheim - Lunge skib
en Bag og to Blyanter

29 57 Kr.

6-

1 Gylde.

2-38

30.

6 Gylde 11/2